

HRVATSKA KONTROLA
ZRAČNE PLOVIDBE

Finacijski plan HKZP-a za 2023.

Oznaka: HKZP-FIN-PLN-2023
Verzija: 1.0
Datum: 31.01.2023.

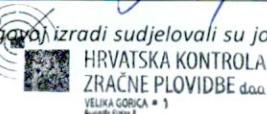
 HRVATSKA KONTROLA ZRAČNE PLOVIDBE	Financijski plan HKZP-a za 2023.	Verzija: 1.0 Datum: 31.01.2023. Oznaka: HKZP-FIN-PLN-2023
---	----------------------------------	---

402/23-01/04
1-1/1-23-01
01-02-2023

I Odobrenje dokumenta

	Ime i prezime	Organizacijska jedinica	Funkcija / radno mjesto	Datum	Potpis
Izradio:	Roko Aralica	UMFKM	Rukovoditelj UMFKM-a	26.01.2023.	
Pregledao:	Damir Poleš	USSU	Rukovoditelj USSU-a	30.01.2023.	
Odobrio:	Vlado Bagarić	-	Direktor HKZP-a	01-02-2023	

NAPOMENA: Financijski plan HKZP-a za 2023. izведен je iz Plana poslovanja HKZP-a za 2023., a u njegovoj izradi sudjelovali su još Mario Kunovec-Varga (Rukovoditelj USRMO-a) i Siniša Ljubić (Voditelj OSP-a).

II Primjena

Ovaj dokument primjenjuje se danom odobrenja.

Organizacijska jedinica	Odgovorna osoba (funkcija / radno mjesto)	Napomene
HKZP	Direktor Društva	
SKFD	Izvršni direktor SKFD-a	
SUZP	Izvršni direktor SUZP-a	
SPAK	Izvršni direktor SPAK-a	
STUI	Izvršni direktor STUI-a	
SMA	Izvršna direktorica SMA-e	
SVP	Izvršni direktor SVP-a	
USSU	Rukovoditelj USSU-a	
UMFKM	Rukovoditelj UMFKM-a	
USRMO	Rukovoditelj Ureda SRMO-a	
TO	Rukovoditelj TO	
USSU	osu@crocontrol.hr ; compliance@crocontrol.hr	Elektronička verzija
SKFD	- arhiva HKZP-a -	Originalni primjerak

III Upravljanje dokumentom

- Kontrolirana verzija dokumenta nalazi se u Objedinjenom indeksu dokumentacije – USRMO
- Dokument je 1. razine.
- Vlasnik ovog dokumenta je Vlado Bagarić (direktor HKZP-a).
- Komentare i prijedloge potrebno je slati putem obrasca KND na e-poštu roko.aralica@crocontrol.hr
- Pregled dokumenta obavit će se sukladno potrebama.

IV Popis izmjena

Verzija	Datum	Izmijenjene stranice	Opis i razlog izmjena	Autor
1.0	31.01.2023.	Sve	Konačna verzija Financijskog plana za 2023. usklađena sa Planom poslovanja za 2023.	RA

V Sadržaj

I	Odobrenje dokumenta	2
II	Primjena	2
III	Upravljanje dokumentom.....	2
IV	Popis izmjena	3
V	Sadržaj.....	4
1	Uvod.....	5
1.1	Svrha dokumenta	5
1.2	Namjena dokumenta.....	5
1.3	Kratice	5
1.4	Uvod u financijski plan HKZP-a za 2023.	6
2	Domaće i regionalno makroekonomsko okruženje.....	7
2.1	Europa i zemlje okruženja	7
2.2	Hrvatska	8
3	Razvoj zračnog prometa	10
4	Godišnji ciljevi	11
4.1	Troškovna učinkovitost	12
5	Financijski plan	13
5.1	Financijski podciljevi i plan	13
5.1.1	Plan kontroliranih operacija i obračunskih jedinica usluge.....	13
5.1.2	Plan jediničnih cijena usluge	14
5.1.3	Plan ukupnog rezultata poslovanja	15
5.2	Sažetak temeljnih agregata financijskog plana Društva za 2023.	18
5.2.1	Planirani račun dobiti i gubitka za 2023.	18
5.2.2	Planirana bilanca stanja na 31.12.2023.....	19
5.2.3	Planirani novčani tokovi za 2023.....	20
5.3	Rezultat financiranja i kreditne obveze.....	21
5.4	Plan investicijskih projekata u 2023.	22
6	Sažetak	24

1 Uvod

1.1 Svrha dokumenta

Ovaj dokument definira prepostavke, ulazne vrijednosti i rezultate konačnih projekcija finansijskog plana HKZP-a za 2023. kao i njemu povezane finansijske ciljeve, ograničenja te rizike (Plan ili Finansijski plan).

1.2 Namjena dokumenta

Dokument je namijenjen javnoj objavi sukladno Zakonu o pravu na pristup informacijama.

1.3 Kratice

Kratica	Objašnjenje
AKZP	Aerodromska kontrola zračne plovidbe
ANS	<i>Air Navigation Services</i> , Usluge u zračnoj plovidbi
ANSP	<i>Air Navigation Services Provider</i> , Pružatelj usluga u zračnoj plovidbi
ATC	<i>Air Traffic Control</i>
ATM	<i>Air Traffic Management</i>
BDP	Bruto društveni proizvod
BiH	<i>Bosnia and Herzegovina</i> , Bosna i Hercegovina
CEF	<i>The Connecting Europe Facility</i> , Instrument za povezivanje Europe
COOPANS	<i>COOPeration between ANS providers</i>
COVID-19	Koronavirusna bolest 2019 (engl. <i>Coronavirus disease 2019</i>)
EU	<i>European Union</i> , Europska unija
EUR	Euro
EUROCONTROL	<i>European Organisation for the Safety of Air Navigation</i> , Europska organizacija za sigurnost zračne plovidbe
HKZP	Hrvatska kontrola zračne plovidbe d.o.o.
HRK	Hrvatska kuna
IFR	<i>Instrument Flight Rules</i> , Pravila instrumentalnog letenja
INEA	<i>The Innovation and Networks Executive Agency</i>
KPI	<i>Key Performance indicator</i>
RH	Republika Hrvatska
RP3	<i>Third Reference Period</i> , Treće referentno razdoblje
SES	<i>Single European Sky, Jedinstveno europsko nebo</i>
SESAR	<i>Single European Sky ATM Research</i>
STATFOR	<i>Statistics and Forecasts</i> , <i>EUROCONTROL</i> , Statistika i prognoze <i>EUROCONTROL</i> -a
TWR ATC	<i>Air traffic control tower</i> , Toranska kontrola zračne plovidbe

1.4 Uvod u financijski plan HKZP-a za 2023.

Protekle tri teške godine obilježene pandemijom bolesti COVID-19, a kojom je najviše bila pogodjena industrija zračnog prometa, konačno su iza nas.

Zahvaljujući popuštanju epidemioloških mjera u čitavoj Europi HKZP u drugom dijelu 2022. bilježi značajno bolje rezultate, te se predviđa da će do kraja 2022. razina prometa biti na razini 2019., što je iznad očekivanja s obzirom na geopolitičke, makroekonomске i druge okolnosti. Unatoč brzom oporavku zračnog prometa i naglom skoku na razine 2019., HKZP je u pružanju usluga kontrole zračnog prometa održao najvišu razinu sigurnosti, uz istovremeno osjetno smanjenje kašnjenja zrakoplova na ruti u odnosu na rekordnu 2019.

Očekivana prometna potražnja u 2023. u pogledu ECAC zone, predviđena je na razini od 10,2 milijuna letova, što predstavlja 92% prometa u odnosu na 2019., dok predviđanja za Republiku Hrvatsku, odnosno za HKZP, po najvjerojatnijem (srednjem) scenariju STATFOR-a pretpostavlja +8% prometa u odnosu na rekordnu 2019. Evidentno je da se i dalje očekuje značajno veći rast prometne potražnje na jugoistočnom prometnom toku nego na razini europskog (ECAC) prosjeka.

Pandemija je u većini zemalja zaustavila školovanje osoblja u zračnom prometu te je s oporavkom došlo do manjka radno sposobnog i adekvatno školovanog kadra. HKZP je to razdoblje prepoznao kao priliku i preusmjerio kontrolore zračnog prometa iz operativnih poslova na razvoj sustava unutarnjeg osposobljavanja kontrolorskog osoblja (engl. *in-house*) te su u po prvi puta u povijesti Društva oblasni, prilazni i toranjki kontrolori zračnog prometa tijekom 2022. u cijelosti osposobljeni u HKZP-u. HKZP intenzivno radi na školovanju novih kontrolora leta kako bi zadovoljio povećanu potražnju odnosno kako bi korisnicima omogućio korištenje zračnog prostora RH uz što je moguće višu sigurnost i niže ATFM kašnjenje.

U 2023. planiran je snažan investicijski ciklus u iznosu od 26,5 mil. EUR, s naglaskom na projekte koji će biti usmjereni na najmoderniju tehnologiju za povećanje učinkovitosti i sigurnosti zračnog prometa te pružanje kvalitetnije usluge zračnim prijevoznicima. Od njih se posebno ističe početak projekta izgradnje višenamjenskog centra u Zadru kojim bi, između ostalog, prvi u ovom dijelu Europe uveli koncept digitalizacije dijela usluga (digitalni toranj) i u kojem će se osposobljavati kandidati za kontrolore zračnog prometa. Navedeni investicijski ciklus također zahtijeva i povećanje broja ostalih zaposlenika kako bi se planirane investicije mogle izvršiti uz što manja odstupanja u odnosu na dinamiku realizacije predviđene revidiranim Planom performansi RH za treće referentno razdoblje (dalje RP3 PP).

Na međunarodnom planu Društvo nastavlja aktivnosti u brojnim organizacijama i udruženjima. Tu se posebno ističe udruženje COOPANS, kao vodeći primjer industrijskog partnerstva u Europi, u okviru kojeg se nastavlja nadogradnja harmoniziranog sustava za upravljanje zračnim prometom te sudjelovanje u inovacijskim projektima trećeg istraživačkog programa na području upravljanja zračnim prometom u Europi (SESAR 3).

Naredno razdoblje za industriju zračnog prometa i dalje je vrlo neizvjesno zbog ratnih zbivanja u Ukrajini i porasta inflacije u kombinaciji s rastom makroekonomskih neravnoveža. Zahtjevi koji su pred HKZP-om traže konstantnu prilagodbu, čime Društvo može podići otpornost na sve češće nepredviđene situacije iz vanjskog okruženja, a da pritom i dalje bude respektabilan regionalni pružatelj usluga u zračnoj plovidbi. Potpora tome je i već sada funkcionalan i kontinuirano dograđivan sustav integriranog upravljanja rizicima uveden početkom 2020.

2 Domaće i regionalno makroekonomsko okruženje

2.1 Europa i zemlje okruženja

Temeljem istraživanja Međunarodnog monetarnog fonda (MMF; listopad 2022.) globalna kontrakcija gospodarske aktivnosti prolazi opsežno i oštire usporavanje nego što je inicijalno očekivano, sa značajno višom razinom inflacije nego u zadnjih nekoliko desetljeća. Porast troškova života, pooštravanje finansijskih uvjeta u većini regija, ruska invazija na Ukrajinu i dugotrajna pandemija bolesti COVID-19 uvelike utječe na izglede oporavka gospodarstva EU zone. Predviđa se kako će EU rast sa +5,4 % u 2021. usporiti na +3,2 % u 2022. i +0,7 % u 2023.

Gore navedene ograničavajuće okolnosti dovest će do porasta EU inflacije s 2,9 % u 2021. na 9,2 % u 2022., uz predviđanja kako će inflatorni pritisak nastaviti i u 2023. kada će rast inflacije iznositi +6,8 % na razini EU-a, dok se na razini prosjeka europskih ekonomija u razvoju očekuje inflacija od gotovo +20 % u 2023. Monetarna politika trebala bi ostati na cilju stabilnosti cijena, a fiskalna politika trebala bi težiti ublažavanju pritisaka na troškove života uz zadržavanje dovoljno čvrstog stava usklađenog s monetarnom politikom.

Pregled odabranih makroekonomskih kategorija - EU i zemlje regije

	2021. ostvarenje	2022. prognoza	2023. prognoza	2024. prognoza
EU				
BDP % promjena (stalne cijene)	5,4%	3,2%	0,7%	2,1%
Promjena opće razine potrošačkih cijena (%)	2,9%	9,2%	6,8%	3,0%
Bruto dug opće države (kao % BDP-a)	89,8%	86,9%	85,0%	83,6%
Eurozona				
BDP % promjena (stalne cijene)	5,2%	3,1%	0,5%	1,8%
Promjena opće razine potrošačkih cijena (%)	2,6%	8,3%	5,7%	2,7%
Bruto dug opće države (kao % BDP-a)	95,3%	93,0%	91,3%	89,8%
Stopa nezaposlenosti (% radne snage)	7,7%	6,8%	7,0%	6,9%
Europske ekonomije u razvoju *				
BDP % promjena (stalne cijene)	6,8%	(0,0%)	0,6%	2,5%
Promjena opće razine potrošačkih cijena (%)	9,5%	27,8%	19,4%	10,0%
Dug opće države (kao % BDP-a)	36,5%	32,3%	32,3%	32,9%

Izvor: MMF (World Economic Outlook Database, October 2022)

* Europske ekonomije u razvoju obuhvaćaju: Albaniju, BiH, Bugarsku, Crnu Goru, Hrvatsku, Kosovo, Mađarsku, Makedoniju, Poljsku, Rumunjsku, Srbiju i Tursku.

Tablica 1. Pregled odabranih makroekonomskih kategorija – EU i zemlje regije

Tradicionalno nešto blaža dinamika razvoja od EU prosjeka očekuje se za zemlje eurozone, pa posljednja predviđanja MMF-a sugeriraju daljnji realni rast gospodarstava eurozone od oko +0,5 % u 2023. nakon očekivanog oporavka od +3,1 % iz 2022. unatoč osjetnim inflacijskim pritiscima.

Slika 1. Pregled odabranih makroekonomskih kretanja – Eurozona

2.2 Hrvatska

Unatoč tomu što je gospodarski rast u prvoj polovici 2022. bio snažniji od očekivanoga zbog učinaka ponovnog otvaranja gospodarstva i snažnog povećanja turističke aktivnosti, gospodarske posljedice rata u Ukrajini i dalje se pokazuju te slabe izglede za gospodarstvo Hrvatske, kao uostalom i cijelo europodručje, te istodobno potiču inflacijske pritiske.

Hrvatska je od 2023. postala članica euro-područja i dio shengenskog područja, što će olakšati kretanje građana te razmjenu roba i usluga. Pritom će izvoz usluga, prvenstveno uspješnost turizma u 2023., uvelike ovisiti o duljini potencijalne recesije u Europi kao i sposobnosti obuzdavanja inflacije te očuvanja raspoloživog realnog dohotka i kroz upotrebu različitih fiskalnih mjera diljem Europe.

Pregled odabralih makroekonomskih kategorija - Hrvatska

	2021. ostvarenje	2022. prognoza	2023. prognoza	2024. prognoza
BDP i zaduženost				
BDP (<u>stalne cijene</u> ; milijarde EUR)	52.738	55.849	57.804	448.590
BDP % promjena (<u>stalne cijene</u>)	10,2%	5,9%	3,5%	3,0%
BDP per capita (<u>stalne cijene</u> ; 000 EUR)	13	14	15	113
BDP per capita % promjena (<u>stalne cijene</u>)	10,6%	6,6%	4,1%	3,5%
<i>Bruto dug opće države (bruto; kao % BDP-a)</i>	79,8%	72,6%	68,6%	65,9%
Cijene i nezaposlenost				
Promjena opće razine potrošačkih cijena (%)	2,6%	9,8%	5,5%	3,9%
Stopa nezaposlenosti (% radne snage)	8,1%	6,9%	6,6%	6,1%
Investicije i izvoz				
Investicije (kao % GDP)	20,0%	21,4%	21,3%	21,1%
Izvoz roba i usluga (% promjena)	33,3%	11,3%	6,6%	5,0%

Izvor: MMF (World Economic Outlook Database, October 2022)

Tablica 2. Pregled odabralih makroekonomskih kategorija – Hrvatska

Očekuju se snažni fiskalni gospodarski stimulansi u 2023. temeljeni na investicijskoj aktivnosti osobito javnog sektora jer se prema trenutačnim informacijama već u ovoj godini namjerava započeti s preko 70 % planiranih investicija iz Nacionalnog programa za oporavak i otpornost. S obzirom na to da je Hrvatska zaključno s rujnom povukla nešto više od polovice sredstava iz raspoloživih financijskih omotnica, dok iskustva iz prethodnih proračunskih razdoblja korištenja EU fondova sugeriraju kako je iskoristivost sredstava najveća upravo nakon završetka proračunskog razdoblja, s punim pravom možemo očekivati kako će oporavak gospodarstva tijekom 2023. u dobroj mjeri biti sufinanciran iz EU fondova.

Nakon značajne kontrakcije zabilježene u 2020. i oporavka 2021. očekuje se realna stopa gospodarskog rasta od +5,9 % u 2022. uz stanje bruto javnog duga opće države (73 % GDP-a), odnosno na razini predkriznih vrijednosti, uz nešto blažu dinamiku trenda rasta gospodarske aktivnosti u 2023. +3,5 % uz nastavak trenda razduživanja i posljedično smanjenja duga opće države.

Izgledno je zadržavanje rasta potrošačkih cijena u dvoznamenkastom iznosu do kraja 2022., ali i tijekom prvog tromjesečja 2023. U uvjetima zadržavanja visokih cijena energije i hrane nakon prvog tromjesečja 2023. prosječne godišnje stope rasta potrošačkih cijena trebale bi imati tendenciju postupnog i blagog opadanja, dok se povratak stopa rasta potrošačkih cijena ispod 2 % ne očekuje u sljedeće dvije godine.

Potrebno je naglasiti kako su sve projekcije za 2023., bilo pozitivne ili negativne, izložene značajnim rizicima i uvelike ovise o geopolitičkim kretanjima osobito povezanim s ratom u Ukrajini, energetskoj krizi u Europi te duljini i dubini potencijalne recesije u euro-području kao i uspješnosti obuzdavanja inflacije na najvažnijim emitivnim tržištima (primarno euro-područje). Od lokalnih čimbenika osobito važna bit će sposobnost povlačenja i korištenja europskih sredstava.

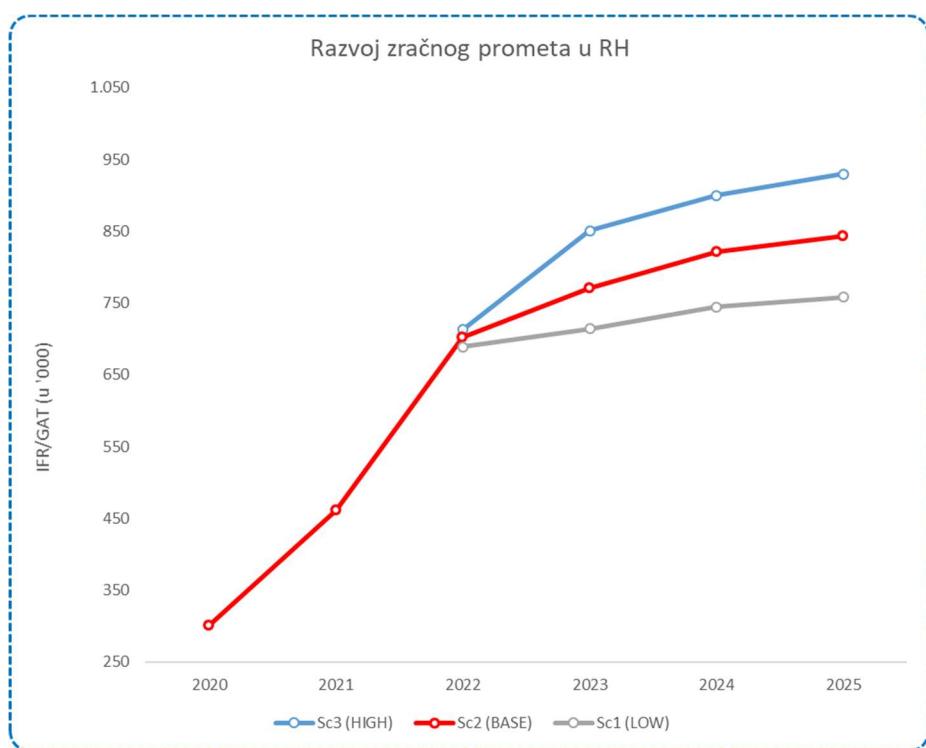
Rejting državnih obveznica je investicijski, uz stabilne izglede prvenstveno zbog formalnog završetka postupka ulaska u eurozonu.

3 Razvoj zračnog prometa

Prema recentnoj STATFOR-ovoj prognozi prometa (listopad 2022.) tijekom 2023., uzimajući u obzir srednju „base“ prognozu IFR prometa, očekuje se +8 %-tni rast prometa u odnosu na promet iz 2019. (vidi sliku 2.).

STATFOR-ova „base“ prognoza za Republiku Hrvatsku značajno je viša od one za države članice ECAC područja, koja iznosi -8 % prometa iz 2019., što naglašava osobito povećanu prometnu potražnju na jugoistočnom prometnom toku (*South East Axis*) na kojem se nalazi i Hrvatska.

Potrebno je naglasiti da se prognozirani prometni trend pripisuje svladavanju pandemije bolesti COVID-19 uz smanjene restrikcije u putničkom prometu i ukupan povratak povjerenja i potreba putnika u zračnom prometu, kao i da nije uzrokovana promjenom ruta uslijed rata u Ukrajini.

Slika 2. STATFOR-ova dugoročna procjena prometa za razdoblje 2023.-2025. (u '000 IFR/GAT operacija)

4 Godišnji ciljevi

Sukladno Odluci EK (EU) 2022/764 od 13.04.2022. za RH, pa onda i HKZP, definirane su ciljne vrijednosti KPI-eva, kako je prikazano u tablici niže.

RB	Područje / poglavlje	Kratak opis cilja	Rokovi dovršetka
1	Kapacitet 3.1.3	Cilj je Društva za 2023. ostvariti 0,17 minuta kašnjenja na ruti po letu koje se mogu pripisati uslugama u zračnoj plovidbi.	12./2023.
2	Kapacitet 3.1.3	Osnovni kapacitet od 182 operacije u sat vremena na razini OKZP-a, bez primjene mjera. Postupak provodi NM primjenom priznate metodologije.	12./2023.
3	Sigurnost 3.1.3	Za ispunjenje cilja iz područja sigurnosti potrebno je minimalno ostvariti ciljne vrijednosti: <ul style="list-style-type: none"> • Politika i ciljevi sigurnosti – B • Upravljanje sigurnosnim rizikom – C • Osiguranje sigurnosti – C • Promicanje sigurnosti – C • Kultura sigurnosti – C. 	12./2023.
4	Okoliš 3.1.3	Cilj je Društva ostvariti prosječnu učinkovitost horizontalnog leta na ruti za stvarnu putanju u vrijednosti od 1,46 %.	12./2023.
5	Troškovna učinkovitost 3.1.3	Smanjenje determiniranog jediničnog troška (DUC-a) RH za -13,2 % u 2023. u odnosu na 2022. (HKZP za -12,9 %) čime se planira ostvariti DUC rutnih usluga u zračnoj plovidbi od 45,83 EUR za RH odnosno 42,61 EUR za HKZP u cijenama 2017.	05./2024.
6	Financije 5	Prema stručnim mjerilima smatra se da je pokazatelj financijske stabilnosti primjeren kada ne iznosi više od 1 (razumijevajući specifičnosti različitih industrija u kojima subjekt posluje). Navedeni pokazatelj računa se kao odnos: dugotrajna imovina / kapital i rezerve + dugoročne obveze. Smanjenje pokazatelja financijske stabilnosti pozitivna je tendencija jer implicira da se sve veći dio kratkotrajne imovine financira iz dugoročnih izvora, čime se stvaraju pretpostavke dugoročne financijske stabilnosti Društva. U Društvu se pokazatelj financijske stabilnosti provjerava tromjesečno.	05./2024. temeljem revidiranih ostvarenih rezultata za I. – XII. 2023.

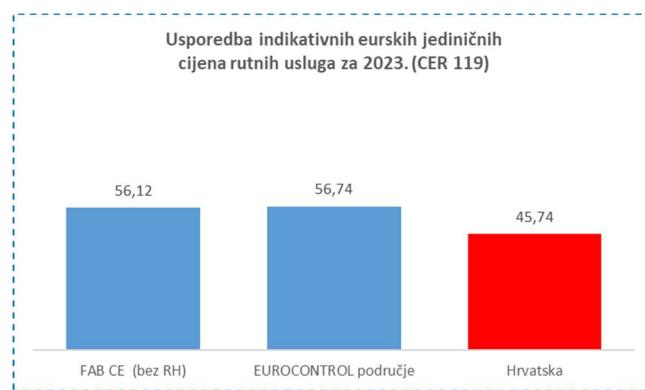
Tablica 3. Sažetak prikaz ciljeva za 2023.

4.1 Troškovna učinkovitost

Definirani KPI iz područja troškovne učinkovitosti odnosi se na odobreni jedinični determinirani trošak za rutne usluge. Determinirani jedinični trošak (*DUC*) rutnih usluga u zračnoj plovidbi (razina naplatne zone - RH i iskazan u cijenama iz 2017.) definiran je za 2023. na razini od 45,83 EUR, odnosno za HKZP 42,61 EUR. Postavljeni cilj rutne troškovne učinkovitosti za 2023., kao što je to slučaj i za cijelo RP3 razdoblje, podrazumijeva ukupne rutne troškove na razini cijelog HKZP-a, odnosno uključuje i dio troškova koji se alocira te financira modelom BiH rutne baze troškova.

Jedinična nominalna cijena ANS usluge jedna je od lako razumljivih i slikovitih mjerila učinkovitosti nekog ANSP-a gledano iz perspektive korisnika, a posebice se to odnosi na jediničnu cijenu rutnih usluga. Indikativni usporedni pregled jediničnih cijena rutnih usluga RH i agregiranih usporednih podataka za područje FAB CE i područje cijelog EUROCONTROL-a prikazan je na slici 3.

Slika 3. Usporedba jediničnih cijena rutnih usluga planiranih za 2023. (CER 119, iz studenog 2022.)

5 Financijski plan

5.1 Financijski podciljevi i plan

Društvo posluje po načelima koja proizlaze iz pristupa RH Međunarodnoj konvenciji o suradnji na sigurnosti zračne plovidbe – EUROCONTROL odnosno sukladno važećoj regulativi Europske komisije te sukladno smjernicama i načelima EUROCONTROL-a. Temeljem navedenog ANSP-ovi imaju pravo na prihode samo u visini prihvatljivih, opravdanih i odobrenih rashoda za promatrano razdoblje uz mehanizme usklade financijskih učinaka iz povijesnih razdoblja (engl. *over/under recoveries*) te mehanizme podjele rizika ostvarivanja prometa i troškova između ANSP-a i korisnika ANS usluga. Eventualan višak prihoda ostvaren iznad razine ranije prihvaćenog i odobrenog plana rashoda vraća se korisnicima usluga poštujući definirane zahtjeve mehanizma usklade povijesnih financijskih viškova/manjkova kao i mehanizama raspodjele rizika ostvarivanja prometa, odnosno rizika ostvarivanja troškova i obrnuto. Također, regulatorni okvir Provedbena uredba EK 2019/317 i Provedbena uredba EK 2020/1627 (dalje u tekstu: nova Uredba) uvodi zahtjeve u dijelu rizika ostvarivanja troškova gdje se svi planirani troškovi povezani primarno s investicijama i otpremninama, kroz buduće smanjivanje cijene ANS usluge moraju nadoknaditi korisnicima zračnog prostora pod pretpostavkom da u konačnici nisu ostvareni.

Ključne značajke nove Uredbe jesu da se prilikom revizije ciljeva performansi EU-a uzmu u obzir izvanredne okolnosti koje su posljedica krize izazvane pandemijom bolesti COVID19. Revidirani RP3 ciljevi performansi, a posebice ciljevi troškovne učinkovitosti, reflektiraju izmjenjene ekonomski i operativne uvjete za poslovanje ANSP-ova, a u odnosu na prethodni regulatorni paket u dijelu koji regulira model financiranja ANSP-ova, prepostavlja značajno povećanje stupnja sudjelovanja ANSP-ova u pokrivanju gubitaka prometa uzrokovanih pandemijom bolesti COVID-19.

Posebna pravila u pogledu pokrivanja dijela gubitaka iz 2020. i 2021. (engl. *revenue gap*), djelomično se i po prvi puta očekuju sada materijalizirati tijekom planske 2023. sukladno odredbama nove Uredbe u pogledu modela financiranja ANSP-ova, uz zadržavanje svih ostalih financijskih ograničenja povezanih s ostvarivanjem revidiranih ciljeva performansi u području troškovne učinkovitosti, sheme poticaja i kazni za područje kapaciteta i mehanizama podjele rizika, kao i prilagodbe cijene koja proizlazi iz navedenog.

5.1.1 Plan kontroliranih operacija i obračunskih jedinica usluge

EUROCONTROL u recentnoj sedmogodišnjoj prognozi prometa (STATFOR: Seven-Year Forecast 2022-2028 iz listopada 2022.) razrađuje tri scenarija oporavka prometa koji ovise o očekivanjima potencijalnih učinaka rata u Ukrajini, daljnje borbe javnih vlasti s pandemijom bolesti COVID-19 i posljedicama europske energetske krize.

Za potrebe razvoja financijskog plana poslovanja za 2023. Društvo je odredilo pretpostavke razvoja plana poslovanja za 2023. temeljiti na srednjem STATFOR-ovu scenaru razvoja zračnog prometa za 2023. koji detaljnije prepostavlja:

- snažan oporavak zračnog prometa ohraben rezultatima ljetne sezone 2022. te oporavak europskih gospodarstava od posljedica pandemije bolesti COVID19,
- visoke rizike ruske invazije na Ukrajinu,
- posljednju reviziju gospodarskih prognoza (Oxford Economics, kolovoz 2022.),

- izostanak očekivanja normalizacije zračnih ruta na one koje su postojale prije zatvaranja ukrajinskog zračnog prostora tijekom cijelog sedmogodišnjeg razdoblja te
- tri scenarija dalnjih učinaka rata u Ukrajini i europske energetske krize 2022. na europski zračni prostor u promatranom razdoblju.

Promet

u tisućama jedinica/operacija	Ostvarenje 2021.	Plan 2022.	Plan 2023.	Plan 2023 / Plan 2022 Povećanje / (Smanjenje)	
				Apsolutno	%
IFR GAT kontrolirane operacije (ACC; FIR Zg)	461	501	771	270	53,9%
Ukupne obračunske jedinice usluge ("Total service Units")					
Rutni prostor RH	1.519	1.582	2.434	852	53,9%
Terminalne	35	52	63	11	20,9%

Tablica 4. Planiran promet u 2023.

Društvo planira realizaciju broja ukupnih (naplativih i izuzetih) obračunskih jedinica ANS rutnih i terminalnih usluga za 2023. na sljedeći način:

- 2.434 tisuće obračunskih jedinica rutnih usluga u RH, što pretpostavlja 53,9 %-tni rast u odnosu na pretpostavljene obračunske jedinice usluga iz plana za 2022. (odnosno dalnjih oko 10,6 % povećanja u odnosu na očekivanja koja trenutačno postoje za 2022., a 11 % iznad predkrizne 2019.).
- 63 tisuće ukupnih terminalnih obračunskih jedinica usluge za dvije terminalne zone obračuna (Z1 i Z2), s vrijednosti na razini predkrizne 2019. odnosno 20,9 % rast od u odnosu na plan 2022. i to:
 - u pogledu terminalne zone obračuna Z1 pretpostavljen je plan zračnog prometa na razini od ukupno 21 tisuću jedinica usluge, što implicira daljnji porast Z1 zračnog prometa za oko 9,9 % u odnosu na očekivanja za 2022., dok se
 - u pogledu terminalne zone obračuna Z2 pretpostavlja se plan prometa na razini od ukupno 42 tisuće jedinica, što implicira daljnji porast Z2 zračnog prometa za oko 15,8 % u odnosu na očekivano ostvarenje za 2022..
- Društvo pružanjem rutnih ANS usluga unutar zračnog prostora BiH ne fakturira svaku stvarno pruženu jedinicu usluge, već pojedinačnim udjelom (%) sudjeluje u raspodjeli ukupnih BiH rutnih naknada temeljem svojeg pojedinačnog sudjelovanja u sveobuhvatnoj bazi troškova BiH rutnih usluga. Tako se prihodi od pružanja usluga u zračnom prostoru BiH u 2023. planiraju smanjiti u odnosu na prethodnu godinu uslijed primjene mehanizma usklade povezanog s *over-recovery* ostvarenim učincima zabilježenim u HKZP-BiH bazi troškova rutnih usluga u 2021., a sukladno *full-cost* mehanizmu naplate koji karakterizira BiH bazu troškova.

5.1.2 Plan jediničnih cijena usluge

Društvo tijekom 2023. svoje ANS usluge korisnicima planira zaračunavati po sljedećim cijenama:

- a) **rutne usluge:** 45,74 EUR po jedinici rutne usluge u RH, a kako je potvrđeno odlukom Proširene komisije EUROCONTROL-a (iz studenog 2022.). Predmetna cijena rutnih usluga ne uključuje administrativnu naknadu ECTL-a.
- b) **terminalne usluge:**
- u naplatnoj zoni terminalnih usluga Z1 (TWR ATC Zagreb i AKZP Lučko) tijekom 2023. planira se jedinična cijena od 302,45 EUR po jedinici usluge što implicira -6,3 % smanjenje u odnosu na 2022. te
 - u naplatnoj zoni terminalnih usluga Z2 (preostali kontrolirani terminalni ATC centri Hrvatske) planira se jedinična cijena od 315,41 EUR po jedinici usluge, što implicira smanjenje od -5,5 % u odnosu na 2022.

Razumijevajući svoju ulogu u avio-industriji i doprinos koji na taj način pruža njezinu oporavku, ocjenjeno je da prepostavljeno smanjenje jediničnih cijena terminalnih usluga u 2023., uz očekivan daljnji oporavak terminalnog prometa u 2023., osigurava pokriće planiranih terminalnih troškova za 2023. te osigurava pokriće dijela zabilježenih terminalnih gubitaka prethodnih razdoblja (*under-recovery*), plan nadoknade kojih prepostavlja postupnu višegodišnju nadoknadu od strane korisnika ANS usluga slijedom očekivanog oporavka terminalnog zračnog prometa, a sve s ciljem prevencije jednokratnih, značajnih i neželjenih učinaka na jediničnu cijenu terminalnih usluga.

Potrebno je istaknuti da uz Društvo, temeljem važećih zakonskih propisa, još HACZ i Državna uprava za zaštitu i spašavanje (dalje: DUZS) sudjeluju u raspodjeli prihoda od rutnih i terminalnih naknada iz RH. Društvo je, s obzirom na udio spomenutih subjekata, u bazi troškova rutnih odnosno terminalnih naknada, odnosno posljedično i prihoda, tijekom prethodnih razdoblja najčešće sudjelovalo s oko 92 – 93 % u rutnim te s oko 95 – 98 % u terminalnim naknadama iz RH.

Jedinične cijene usluga ("Unit rate")

EUR po jedinici usluge	Ostvarenje 2021.	Plan 2022.	Plan 2023.*	Plan 2023 / Plan 2022 Povećanje / (Smanjenje)	
				Apsolutno	%
En-route RH	37,71	50,26	45,74	(4,5)	(9,0%)
Terminal - Z1*	232,15	322,68	302,45	(20,2)	(6,3%)
Terminal - Z2*	241,48	333,76	315,41	(18,3)	(5,5%)

Napomena: Sljedom nacionalnog procesa odobrenja cijena, jedinične cijene terminalnih usluga za 2023. u trenutku izrade ovog Plana nisu konačno odobrene od strane Hrvatske agencije za civilno zrakoplovstvo

Tablica 5. Jedinične cijene usluga u 2023.

5.1.3 Plan ukupnog rezultata poslovanja

Uprava Društva, uvažavajući gore opisane pretpostavke razvoja zračnog prometa i jediničnih cijena ANS naknada za 2023. te uzimajući u obzir finansijska očekivanja u pogledu razvoja temeljnih nositelja vrijednosti poslovnih aktivnosti, razvila je plan ukupnih poslovnih aktivnosti Društva za 2023., a koji je rezultirao projekcijom finansijskog plana uz planiranu vrijednost očekivane dobiti prije poreza u visini od 21,7 mil. EUR.

Smirivanje pandemije bolesti COVID-19, ohrabrujući signali oporavka zračnog prometa (i unatoč učincima ruske agresije na Ukrajinu), visina očekivanih jediničnih cijena te očekivanja u pogledu početka procesa postupne nadoknade gubitaka odnosno manjkova prethodnih godina (*under-recovery*) počevši od 2023.-nadalje, rezultirali su očekivanim rastom ukupnih prihoda za 2023. za dalnjih 27,7 % u odnosu na plan 2022.,

odnosno nešto niže od očekivanog ostvarenja prihoda za 2022. iz razloga materijalizacije očekivanih financijskih učinaka realizacije SES ugovorne imovine na visinu prihoda, što nije bio slučaj u 2022.

Rezultat poslovanja

'000 EUR	Ostvarenje 2021.	Plan 2022.	Plan 2023.	Plan 2023 / Plan 2022 Povećanje / (Smanjenje)	
				Apsolutno	%
Ukupni prihodi	79.317	95.474	121.924	26.450	27,7%
Ukupni rashodi	(80.140)	(90.741)	(100.261)	(9.521)	10,5%
Dobit / (gubitak) prije poreza	(824)	4.734	21.662	16.929	357,6%

Tablica 6. Ukupan rezultat poslovanja

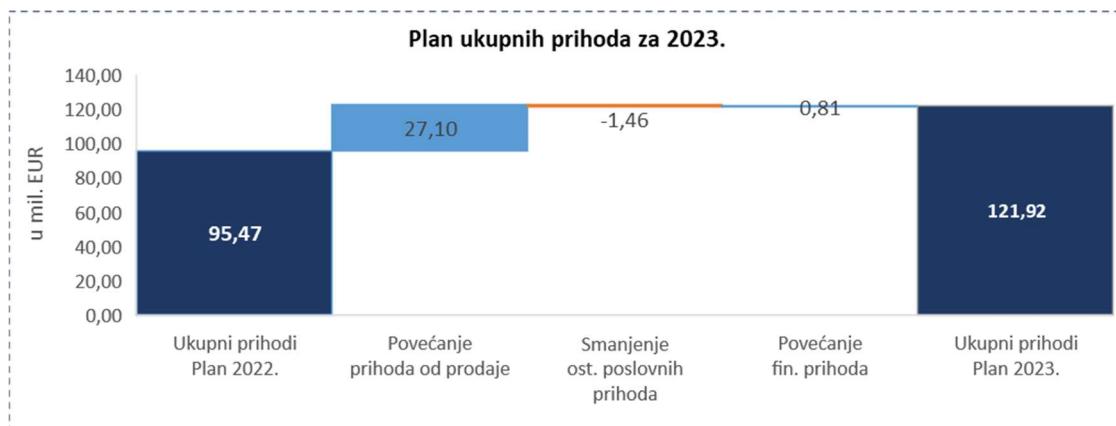
Prihodi

Planom za 2023. poslovni prihodi postavljaju se na razinu od 121,1 mil. EUR što prepostavlja 26,8 %-tно povećanje u odnosu na plan 2022., odnosno nešto niže od očekivanog ostvarenja poslovnih prihoda za 2022. iz razloga materijalizacije očekivanih financijskih učinaka realizacije SES ugovorne imovine tijekom 2023. na prihode iz rutnih naknada, što nije obilježilo 2022.

Dodatno, plan prihoda za 2023. u najvećoj mjeri je determiniran očekivanim rastom prihoda od prodaje za 2023. koji su planirani u visini od 117,4 mil. EUR i dominantno su posljedica ranije spomenutih očekivanja nastavka rasta planiranog rutnog i terminalnog prometa u odnosu na 2022. uz smanjivanje rutne i provedene korekcije terminalnih jediničnih cijena usluge.

Društvo je uvažavajući kretanja ključnih nositelja vrijednosti drugih poslovnih prihoda izradilo plan ostalih prihoda iz poslovanja za 2023. u ukupnom iznosu od 3,7 mil. EUR. Ostali poslovni prihodi ponajviše uključuju očekivane prihode od otpuštanja ranije uspostavljenih SES rezerviranja kao posljedice primjene uzanci regulatornog okvira SES-a na financijsko poslovanje Društva temeljem propisanog modela financiranja ANSP poslovanja.

Prepostavke plana financijskih prihoda prezentirani su u poglavljju 5.3.

Slika 4. Plan razvoja ukupnih prihoda za 2023.

Rashodi

Povećanje stupnja stabilnosti poslovanja u smislu jenjavanja pandemije bolesti COVID-19 te konačno usvajanje revidiranog Plana performansi RH za treće referentno razdoblje (RP3 PP), kojim su u najznačajnijoj mjeri određene cijene rutnih usluga RH do 2024., pa i unatoč ratu u Ukrajini STATFOR-ov optimizam utkan u posljednje sedmogodišnje projekcije zračnog prometa do 2028., rezultirali su višim stupnjem sigurnosti u planiranju poslovnih aktivnosti rezultat čega je financijski održiva ekspanzija poslovne aktivnosti Društva planirana za 2023.

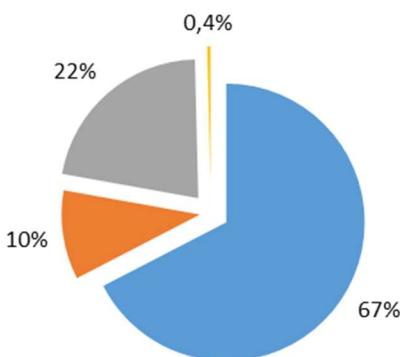
U tom smislu, pretpostavljeno je povećanje ukupnih rashoda za 10,5 % u odnosu na plan 2022. te se sukladno tome planiraju ukupni rashodi u visini od 100,3 mil. EUR, blago ispod očekivane razine ostvarenja za 2022., strukturu kako je prikazano na sljedećoj slici.

Plan razvoja troškova poslovodstvo Društva temelji na planu:

- troškova osoblja u iznosu od 67,6 mil. EUR, odnosno +7,9 % u odnosu na razinu pretpostavljenu planom 2022. (oko 13% iznad očekivanja ostvarenja za 2022.), a primarno su rezultat očekivanih financijskih učinaka novog kolektivnog ugovora HKZP-a iz rujna 2022. te plana zapošljavanja za 2023.,
- troškova amortizacije u iznosu od 10,4 mil. EUR, što uglavnom predstavlja i vrijednost pretpostavljenu planom 2022., odnosno oko 4,5 %-tni porast u odnosu na očekivanja za 2022.,
- ostalih rashoda razdoblja (OPEX) u iznosu od 21,9 mil. EUR, koji se uslijed očekivanog intenziviranja poslovnih aktivnosti u ostatku RP3 razdoblja sada za 2023. planiraju gotovo 30 % iznad plana 2022. i gotovo isto toliko ispod očekivanja ostvarenja tih troškova za 2022. uslijed izostanka značajnog dodatnog stvaranja rezerviranja povezanih sa SES-om u 2023., jednom kada su iste, očekuje se, dominantno kreirane u 2022.
- za financijske rashode vidi poglavlje 5.3.

Struktura ukupnih rashoda - Plan 2023.

- Troškovi osoblja
- Troškovi amortizacije
- Ostali rashodi razdoblja
- Financijski rashodi

Slika 5. Pregled strukture ukupnih rashoda

5.2 Sažetak temeljnih agregata financijskog plana Društva za 2023.

5.2.1 Planirani račun dobiti i gubitka za 2023.

Račun dobiti i gubitka			Plan 2023 / Plan 2022 Povećanje / (Smanjenje)		
'000 EUR	Ostvarenje 2021.	Plan 2022.	Plan 2023.	Apsolutno	%
Poslovni prihodi					
Prihodi od prodaje	71.942	90.315	117.411	27.095	30,0%
Ostali poslovni prihodi	7.157	5.159	3.698	(1.461)	(28,3%)
Ukupno poslovni prihodi	79.098	95.474	121.109	25.635	26,8%
Poslovni rashodi					
Troškovi sirovina i materijala	(1.246)	(1.786)	(2.256)	(471)	26,4%
Ostali vanjski troškovi	(6.871)	(9.112)	(12.854)	(3.742)	41,1%
Ukupno materijalni troškovi	(8.117)	(10.898)	(15.110)	(4.213)	38,7%
Troškovi osoblja	(55.440)	(62.674)	(67.596)	(4.922)	7,9%
Troškovi amortizacije	(11.029)	(10.431)	(10.412)	18	(0,2%)
Ostali troškovi poslovanja	(3.099)	(4.275)	(4.789)	(514)	12,0%
Vrijednosna usklađenja	(76)	(114)	(129)	(15)	13,1%
Rezerviranja	(1.984)	(1.218)	(1.622)	(404)	33,2%
Ostali poslovni rashodi	(257)	(382)	(216)	167	(43,6%)
Ukupno ostali poslovni rashodi	(5.416)	(5.990)	(6.756)	(766)	12,8%
Ukupno poslovni rashodi	(80.002)	(89.993)	(99.875)	(9.882)	11,0%
Operativna dobit	(904)	5.482	21.234	15.753	287,4%
Operativna dobit %	(1,3%)	6,1%	18,1%	0	198,0%
Neto financijski rezultat					
Financijski prihodi	219	-	815	815	---
Financijski rashodi	(138)	(748)	(387)	361	(48,3%)
Neto financijski rezultat	80	(748)	428	1.176	(157,2%)
Dobit / (gubitak) prije poreza	(824)	4.734	21.662	16.929	357,6%
Sažetak rezultata poslovanja					
Ukupni prihodi	79.317	95.474	121.924	26.450	27,7%
Ukupni rashodi	(80.140)	(90.741)	(100.261)	(9.521)	10,5%
Dobit / (gubitak) prije poreza	(824)	4.734	21.662	16.929	357,6%

Tablica 7. Planirani račun dobiti i gubitka za 2023.

5.2.2 Planirana bilanca stanja na 31.12.2023.**Izvještaj o financijskom položaju (bilanca stanja) Društva**

'000 EUR	Plan 2023.
<i>Dugotrajna imovina</i>	
Materijalna i nematerijalna	71.749
Potraživanja (SES ugovorna imovina)	20.146
Odgođena porezna imovina	10.760
Financijska	16
	102.671
<i>Kratkotrajna imovina</i>	
Zalihe	533
Potraživanja	33.991
Financijska imovina	7
Novac i novčani ekvivalenti	75.165
	109.696
Troškovi budućeg razdoblja	858
Ukupno imovina (aktiva)	213.225
<i>Kapital i rezerve</i>	
Temeljni kapital	59.725
Rezerve i rezultat razdoblja	76.542
	136.267
<i>Dugotrajne obveze</i>	
Rezerviranja	43.210
Financijske	14.668
Ostale	151
	58.029
<i>Kratkotrajne obveze</i>	
Financijske	5.448
Dobavljači	1.981
Ostale	6.288
	13.716
Prihodi budućeg razdoblja	5.213
Ukupno izvori imovine (pasiva)	213.225

Tablica 8. Planirana bilanca stanja

5.2.3 Planirani novčani tokovi za 2023.

Novčani tokovi Društva

'000 EUR	Plan 2023.
Novčani tok iz operativnih aktivnosti	
Dobit / (gubitak) prije poreza	21.662
Usklađenja za nenovčane stavke	16.963
Ukupno povećanje ili (smanjenje) novčanog toka prije promjena u radnom kapitalu	38.625
Povećanje / (smanjenje) kratkoročnih obveza	1.229
(Povećanje) / smanjenje kratkoročnih potraživanja	986
(Povećanje) / smanjenje zaliha	(292)
Ostala povećanja / (smanjenja) novčanog toka	(7.832)
1) Neto novčani tok iz operativnih aktivnosti	32.716
Novčani tok iz investicijskih aktivnosti	
Novčani primici od kamata	-
Ostali novčani primici od investicijskih aktivnosti	-
2A) Ukupno novčani primici od investicijskih aktivnosti	-
Novčani izdaci za kupnju dugotrajne materijalne i nematerijalne imovine	(30.000)
Ostali novčani izdaci od investicijskih aktivnosti	-
2B) Ukupno novčani izdaci od investicijskih aktivnosti	(30.000)
2) Neto novčani tijek iz investicijskih aktivnosti	(30.000)
Novčani tok iz financijskih aktivnosti	
Novčani primici od povećanja temeljnog (upisanog) kapitala	-
Novčani primici od glavnice kredita, pozajmica i drugih posudbi	-
3A) Ukupno novčani primici od financijskih aktivnosti	-
Novčani izdaci za otplate glavnice kredita, pozajmica i drugih posudbi	(8.245)
Ostali novčani izdaci od financijskih aktivnosti	(387)
3B) Ukupno novčani izdaci od financijskih aktivnosti	(8.632)
3) Neto novčani tok iz financijskih aktivnosti	(8.632)
Ukupan neto novčani tok $\Sigma(1:3)$	(5.915)
Stanje novca na početku razdoblja (procjena)	81.080
Stanje novca na kraju razdoblja	75.165

Tablica 9. Planirani novčani tokovi

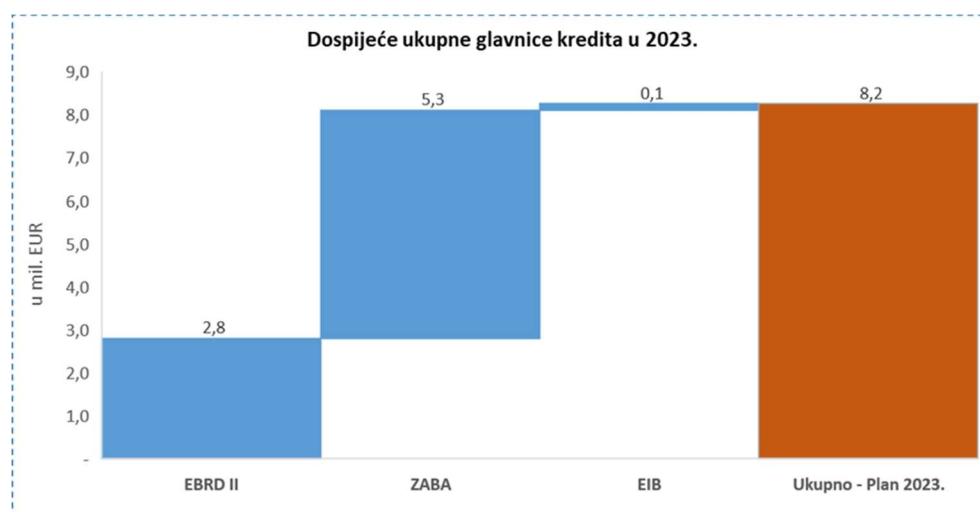
5.3 Rezultat financiranja i kreditne obveze

Razumijevajući trenutačnu i očekivanu vrijednost monetarne kamatonosne i nekamatonosne imovine i obveza Društva u 2023., uz poimanje razine neizvjesnosti planiranja financijskih učinaka koji proizlaze iz postojanja takve imovine i obveza na bilanci Društva, izrađen je plan financijskih prihoda i rashoda za 2023.

U tom smislu planira se pozitivan neto financijski rezultat od 0,4 mil. EUR za 2023.

Prepostavke ugrađene u planirani neto financijski rezultat jesu:

- realizacija financijskog prihoda („diskonta“) otpuštanjem dijela neto sadašnje vrijednosti SES ugovorne imovine uspostavljene tijekom 2020. i 2021. povezane s dijelom SES ugovorne imovine nastale kao rezultat novčane nadoknade revenue gap prava koja se očekuje naplatiti tijekom 2023.,
- očekivanja u smjeru projekcije budućeg troška kamata uključivanjem novog dugoročnog kredita kod poslovne banke povučenog početkom 2022. u ukupnoj vrijednosti od 200 mil. HRK (26,5 mil. EUR) u ukupan otplatni HKZP-ov plan, dok se konačna otplata postojećeg EBRD-ovog kredita planira u prvoj polovici 2023.,
- financijski učinci nerealiziranih tečajnih razlika nisu prepostavljeni za potrebe Plana 2023. slijedom izrazite eurske određenosti HKZP-ovih pozicija imovine i obveza te pristupanja Republike Hrvatske eurozoni od 1.1.2023.

Slika 6. Očekivano dospjeće ukupne glavnice u razdoblju I-XII 2023.

5.4 Plan investicijskih projekata u 2023.

Sustav financiranja poslovnih aktivnosti Društva vrlo je kompleksan i specifičan u odnosu na druge tvrtke u RH te je usklađen s EU regulativom. U tom kontekstu, za 2023. je razvijen plan investicijskih aktivnosti koji osigurava investicije nominalno ukupno u visini od 26,5 mil. EUR, koji je ocijenjen kao nužan za nastavak održivog poslovanja, uzimajući s druge strane u obzir aktualnu financijsku situaciju u kontekstu pandemije.

Plan investicija za 2023.

Br.	Oznaka	Naziv	Plan 2023
1	P-DO-01-1	Projekt nadogradnje ATM sustava	2.826
2	P-DO-01-2	Nadogradnje COOPANS ATM sustava (ATM C1)	2.847
3	P-DO-01-3	Modernizacija COOPANS ATM sustava (ATM C2)	2.389
4	P-DO-02-1	Projekti NET domene	1.050
5	P-DO-03-1	Projekti VOICE-COM domene	743
6	P-DO-03-2	Projekti nadogradnje sustava govorne A-G komunikacije	66
7	P-DO-03-3	Projekti modernizacije sustava govorne G-G komunikacije	50
8	P-DO-03-4	Projekti DATA-COM domene	697
9	P-DO-04-3	Izgradnja mreže DME-a	1.096
10	P-DO-05-3	Izgradnja nacionalnog WAM sustava	3.193
11	P-DO-06	Projekti AWOS/MET domene	2.632
12	P-DO-07-1	Projekti rekonstrukcije građevina i infrastrukture	1.159
13	P-DO-07-2	Projekti modernizacije energetskih i klimatizacijskih sustava	1.433
14	P-DO-08-1	Projekti modernizacije ICT sustava	457
15	P-DO-08-2	Modernizacija IPIS sustava	292
16	P-DO-09	Projekti MET-ATM domene	65
17	P-DO-10	Projekti AIM domene	206
18	P-DO-11	Projekti USSU domene	611
19	P-2023-01	Projekt povećanja stupnja sigurnosti i zaštite objekata HKZP (SEC)	80
20	P-2021-01	Projekt jedinstvenog nadzora i upravljanja uređajima i sustavima (CroTMCS)	265
21	P-2011-02	Projekt fleksibilnog korištenja zračnog prostora (FUA)	133
22	P-2017-01	Projekt modernizacije TMA i TWR radnih mjesta	703
23	P-2020-01	Izgradnja i opremanje višenamjenskog centra HKZP-a u Zadru	329
24	P-2020-02	Projekt nabavke i implementacije TWR simulator	1.092
25	P-2023-02	Ostala investicijska ulaganja	499
			24.911
26	P-2023-03	Pojedinačna nabava dugotrajne imovine	1.633
Ukupan plan investicija (EUR)			26.545

Tablica 10. Plan investicija u 2023.

Više od stotinu tehničkih objekata opremljenih tehničkim sustavima raspoređeno je u cijeloj Hrvatskoj kako bi se omogućilo pružanje sigurnih i učinkovitih usluga u zračnoj plovidbi kao i za ispunjavanje rastućih poslovnih zahtjeva. Visokokvalificirani inženjeri i tehničari kontinuirano su angažirani na projektiranju, nadzoru, održavanju i nadogradnjama tehničkih sustava. Postojeći tehnički sustavi i uređaji održavaju se i nastaviti će se održavati na najvišoj razini sigurnosti i kvalitete. Razvoj i modernizacija tehničkih sustava već su dugi niz godina jedan od prioriteta poslovanja Društva, a u 2023. planirana je provedba velikog broja tehničkih

projekata koji čine najveći dio kapitalnih ulaganja koja su grupirana u ukupno 24 investicijska projekta te se tijekom 2023. planira realizirati 26,5 mil. EUR investicija, pri čemu se mogu izdvojiti sljedeća veća ulaganja:

- oko 8 mil. EUR u sustave upravljanja zračnim prometom (ATM), od čega značajan dio u glavni sustav TopSky koji HKZP zajednički razvija sa svojim partnerima iz Udruženja COOPANS u suradnji s francuskim proizvođačem Thalesom, pa tako naši kontrolori zračnog prometa koriste jedan od najboljih i najmodernijih ATM sustava u svijetu, osiguravajući na taj način visoku kvalitetu i sigurnost usluga korisnicima zračnog prostora,
- oko 3,6 mil. EUR u modernizaciju građevinske infrastrukture, elektroenergetskih i klimatizacijskih sustava te mrežne i telekomunikacijske infrastrukture, a ova su ulaganja nužna kako bi podržala one tehničke sustave i uređaje koji direktno sudjeluju u pružanju usluge, dajući im visoku razinu pouzdanosti i raspoloživosti,
- oko 3,2 mil. EUR u sustave nadzora zrakoplova, prije svega u WAM (engl. *Wide Area Multilateration*) – novu tehnologiju kojom će se, uz već postojeću upotrebu sekundarnih radara, poboljšati usluga nadzora zrakoplova,
- oko 2,6 mil. EUR u sustave zrakoplovne meteorologije, poglavito u sustave automatskih meteoroloških stanica na aerodromima.

6 Sažetak

Pandemija bolesti COVID-19 izazvala je neviđenu krizu u sektoru zračnog prometa i njezine su se posljedice vidjele i u 2021. i u 2022. s oporavkom prometa na predkrizne razine. Stoga je 2023. godina u kojoj poslovni zamah HKZP-a treba postaviti temelje za buduće razdoblje i daljnji razvoj. U tom kontekstu, prioritet Društva za 2023. je davanje značajnog doprinosa ciljevima izvedbe navedenim u Planu performansi Republike Hrvatske (Odluka Komisije (EU) 2022/764) ulaganjem u ljudske i kapitalne resurse (prvenstveno u modernizaciju ATM sustava) s jasnim ciljem usmjerenim prema dalnjem razvoju i modernizaciji Društva.

Unatoč smanjenju planirane aktivnosti za vrijeme pandemije i povezanih prihoda Društva, kapitalne rezerve koje je Društvo akumuliralo u prethodnom razdoblju zajedno s kreditnim zaduženjem realiziranim tijekom 2022. procijenjene su dostatnima za uredno podmirenje značajnih operativnih i investicijskih aktivnosti, odnosno projekata Društva s jasnim pogledom uperenim prema budućim potrebama za razvoj i modernizaciju unutar postojećeg regulatornog okvira, prihvaćajući pritom izazove koje nosi novo regulatorno razdoblje (RP4).

Imajući gore navedeno u vidu, Društvo je posvećeno nastavku provođenja nužnih strateških investicijskih projekata koji su Planom za 2023. pretpostavljeni u visini od 26,5 mil. EUR. Predmetna razina investicija, premda izrazito ambiciozna, ocijenjena je kao nužno potrebna kako bi se dosegnula razina investicija koja je planirana RH Planom performansi za treće referentno razdoblje te kako bi se nadoknadila dosadašnja sporija dinamika realizacije investicija, koja je bila posljedica smanjenja aktivnosti uslijed nesigurnosti poslovanja uzrokovanih pandemijom. Stoga plan kapitalnih ulaganja u dobroj mjeri predstavlja nastavak već započetih investicija i dodatno ubrzanje realizacije novog investicijskog ciklusa koji je odobrila EK. Navedene investicije trebaju omogućiti dostatan kapacitet i kontinuiran nastavak poslovanja i u budućem razdoblju u kojem se očekuje da će promet na jugoistočnoj prometnoj osi nadmašiti dosadašnje povijesne rekorde.

Za realizaciju projekata dominantno će se koristiti vlastita sredstva, a djelomično i vanjski izvori financiranja i to kroz već odobrenu kreditnu liniju poslovne banke kao i sredstva za sufinanciranje usklađenih europskih ciljeva kroz fondove CEF-a pod upravljanjem Izvršne agencije za inovacije i mrežu (INEA).

Planom je predviđeno zapošljavanje 16 novih kandidata za oblasnog radarskog kontrolora i 2 nova kandidata za toranjskog kontrolora. Radna mjesta upražnjena uslijed povećanog broja odlazaka u mirovinu tijekom 2020. i 2021. popunjavat će se sukladno usvojenom Planu zapošljavanja za 2023. Valja napomenuti i kako je u Društvo od 2018. do danas smanjilo broj ostalih zaposlenika za 11,6 %, stoga je predmetni Plan zapošljavanja potrebno promatrati i kao razvojni plan usmjeren ka zapošljavanju izvršitelja nužno potrebnih za realizaciju planiranih kapitalnih ulaganja.

Društvo temeljem Provedbene uredbe EK 2020/1627 i usvojenog Plana performansi za rutne usluge i odlukom na razini RH za terminalne usluge planira tijekom 2023. svojim korisnicima zaračunavati pružanje ANS usluga po sljedećim jediničnim cijenama:

- rutne usluge – 45,74 EUR po jedinici rutne usluge u RH (predmetna cijena ne uključuje administrativnu naknadu ECTL-a),
- terminalne usluge – u naplatnoj zoni 1 (TWR ATC Zagreb i AKZP Lučko) 302,45 EUR, a u zoni 2 (preostali kontrolirani TWR ATC centri Hrvatske) 315,41 EUR, što predstavlja smanjenje jedinične cijene u odnosu na prošlu godinu za -6,3 % odnosno -5,5 %.

S ciljem osiguranja održivog poslovanja svih sudionika zračnog prometa u najvećoj mogućoj mjeri, za potrebe obračuna terminalne cijene za 2023. planirana je nadoknada svega 1/7 gubitaka u terminalnim zonama naplate iz 2020. i 2021., dok će se preostali iznos gubitaka pokušati nadoknaditi u sljedećim godinama, a pri čemu će dinamika zaračunavanja ostvarenih gubitaka ovisiti o dinamici oporavka prometa.

Plan ukupnih poslovnih aktivnosti Društva za 2023. rezultira ukupnim planiranim prihodima na razini od 121,9 mil. EUR te ukupnim planiranim rashodima na razini od 100,3 mil. EUR i posljedično planiranom vrijednosti očekivane dobiti prije poreza u visini od 21,7 mil. EUR. Navedenu razinu dobiti Društva potrebno je promatrati u svjetlu posljedica neočekivano brzog i visokog oporavka zračnog prometa u odnosu na planirane vrijednosti (771 naprema 605 tisuća letova za 2023.). Navedeno je, uz mehanizme određivanja cijena koje je propisao EK i vezane usklade cijena za rutne usluge, glavni generator očekivane dobiti Društva.

Imajući u vidu gore iznesene pretpostavke plana poslovanja za 2023. očekuje se ostvarenje negativnog neto novčanog toka od -5,9 mil. EUR uslijed visoke dinamike investicijskih i financijskih aktivnosti i unatoč realno planiranim izdašnim operativnim novčanim tokovima.

Postoji vjerojatnost da će ovaj Plan poslovanja za 2023. biti podložan rebalansu ako u danim okolnostima poslovodstvo Društva takav rebalans ocijeni potrebnim i ako izostanak takvog rebalansa bude onemogućavao Društvo u ostvarivanju revidiranih ciljeva performansi za RP3.

*** kraj dokumenta ***